

Jezelf kwijtraken

Je kunt je makkelijk verplaatsen in Julia doordat haar gedachten en gevoelens uitgebreid beschreven worden. Ze maakt een duidelijke ontwikkeling door en reflecteert op haar eigen handelen. In die reflecties zitten vaak boodschappen die mooie gesprekken kunnen opleveren met leerlingen. Hoe kun je je ouders bijvoorbeeld helpen bij hun problemen? Wat vinden de leerlingen van Julia's oplossing?

Het verhaal draagt ook uit dat niemand perfect is en dat ook niet hoeft te zijn: 'Maar tegelijk met de haai

‘Mijn gedachten keerden telkens terug naar mama, ze sneden als een vin door het oppervlak van alle andere gedachten, en ik duwde ze elke keer met moeite weer naar beneden.’

- Geschikt om voor te lezen of zelf te lezen in groep 7 en 8
- 224 bladzijden
- Geschreven door: Kiran Millwood Hargrave
- Uitgegeven door: Ploegsma

Samenvatting

Je kruipt in het hoofd van de tienjarige Julia die samen met haar ouders en kat Noedel voor een zomer in een vuurtoren op het eiland Unst gaat wonen. Julia's vader moet de vuurtoren automatiseren en haar moeder, die wetenschapper is, ziet haar kans schoon om de Groenlandse haai te vinden. Deze missie, waar Julia eerst erg trots op is, wordt al snel een obsessie. Terwijl Julia's vader licht in de duisternis probeert te brengen, slokt de duistere zee haar moeder steeds verder op. Julia doet er ondertussen alles aan om haar moeder weer gelukkig te maken.

vond ik ook de echte mama, met al haar problemen en tegenstrijdigheden en tranen, en ik hou nog net zoveel van haar als vroeger. Misschien nog wel meer.' Daarmee is de zoektocht naar de haai voor Julia ook een zoektocht naar haar moeder en zichzelf geworden. Ze leert dat je jezelf kunt kwijtraken als je je te veel focust op iemand anders en zijn of haar problemen.

Licht en donker

Het thema dat er altijd een lichtpuntje is in de duisternis komt op allerlei manieren terug in het verhaal: de vuurtoren als lichtbaken voor alle schepen, de sterren waar Kin zo enthousiast over vertelt en de gele regenjas van Julia's moeder. De prenten ondersteunen de tekst, want ook daarop zie je steeds iets geels op de verder donkere prenten. Besteed tijdens het (voor)lezen van dit boek dus zeker ook aandacht aan de prenten.

Dit verhaal maakt dementie en een bipolaire stoornis

“Zelf aan de slag met dit boek? Bekijk dan ook de volgende opdrachten voor in de groep.”

bespreekbaar en inzichtelijk dankzij het gebruik van beeldspraak. Kunnen de leerlingen op basis van de tekst en eventueel de prenten uitleggen wat dementie is? En een bipolaire stoornis?

Rijkdom van taal

De haai dringt het leven van het gezin en de dromen van Julia binnen. Er wordt op een bijna poëtische manier naar hem verwezen: ‘Ze zeggen dat je in een droom niks ruikt, maar die nacht drong de stank van de haai mijn neusgaten in. Ik probeer mijn ogen open te doen maar ze waren bevroren als glas onder ijs en elke ademhaling zat vol water.’ De dromen zijn een mooie manier om met de leerlingen in gesprek te gaan over poëzie en figuurlijk taalgebruik.

Het verhaal leent zich ook voor een les over taal: ‘Ik raak de draad kwijt. Dat is het lastige van woorden, [...]. Ze kunnen allerlei dingen betekenen, en elk woord heeft zo veel vertakkingen en zo veel wortels, dat je kunt verdwalen als je de weg niet goed kent, [...].’ Hebben de leerlingen voorbeelden van woorden met meerdere betekenissen? En hoe kun je verdwalen in woorden? Julia schrijft al haar lievelingsfeiten in een geel boekje en ook in de dialogen komen verschillende feiten aan bod. Het verhaal is hiermee goed te koppelen aan een les over bijvoorbeeld vuurtorens, haaien (of andere zeedieren) of de sterren. Welke feitjes zouden de leerlingen opschrijven in Julia’s boekje?

Meerstemmigheid

Niet alleen de degene die gepest wordt komt in het verhaal aan het woord, ook de pester. Je krijgt een inkijkje in het hoofd van de pester en komt erachter waar zijn gedrag vandaan komt. Het verhaal laat zien dat de gepeste ook zelf de pester kan worden, waar andere personages kritiek op leveren. Deze verschillende stemmen zorgen ervoor dat je pesten van meerdere kanten kunt bekijken. Dit kan waardevolle gesprekken opleveren in de klas.

Het is goed dat er verhalen zoals *Julia en de haai* zijn. Verhalen waarin de meerduidigheid van taal naar voren komt, het hoofdpersonage kritisch is op haar eigen handelen en waarin meerdere personages een stem krijgen. Al die verschillende perspectieven zorgen ervoor dat je met andere ogen naar de gebeurtenissen en de personages kijkt. Het verhaal herinnert je eraan dat mensen en gebeurtenissen niet zwart-wit en niet licht óf duister zijn.

Claudia leest graag en verslindt zo het ene boek na het andere. Daar maken wij graag gebruik van en we laten jullie uiteraard meeprofiten! Iedere maand een nieuw boek én tip!

LESSUGGESTIE #1

Doelen:

- De leerlingen herkennen beeldspraak in een tekst.
- De leerlingen visualiseren beeldspraak door het maken van een tekening.

De activiteiten sluiten aan bij:

- Kerndoel 10: De leerlingen leren bij de doelen onder «mondeling taalonderwijs» en «schriftelijk taalonderwijs» strategieën te herkennen, te verwoorden, te gebruiken en te beoordelen.

Wat heb je nodig:

- boek *Julia en de haai*
- tekenpapier
- (kleur)potloden en/of stiften

Beeldspraak in beeld

1. Wat wordt er bedoeld?

In *Julia en de haai* wordt veel beeldspraak gebruikt. Kunnen de leerlingen hier voorbeelden van geven en uitleggen wat beeldspraak betekent? Vraag de leerlingen bijvoorbeeld wat er wordt bedoeld met 'de stank van de haai die mijn neusgaten in dringt'. En wat denken ze dat de schrijver bedoelt met 'de gedachten sneden als een vin'?

Andere voorbeelden van beeldspraak uit *Julia en de haai* zijn:

- 'Misschien verdronken geheimen in de nacht, zoals een vis in de lucht.'
- 'Mama plukte graag de dag.'
- 'Het was net een brand, de dementie. Het vuur verslond haar te snel.'
- 'De wasmachines schudden en dreunden als mini-orkanen.'
- 'Ik probeerde mijn ogen op te doen maar ze waren bevroren als glas onder ijs.'

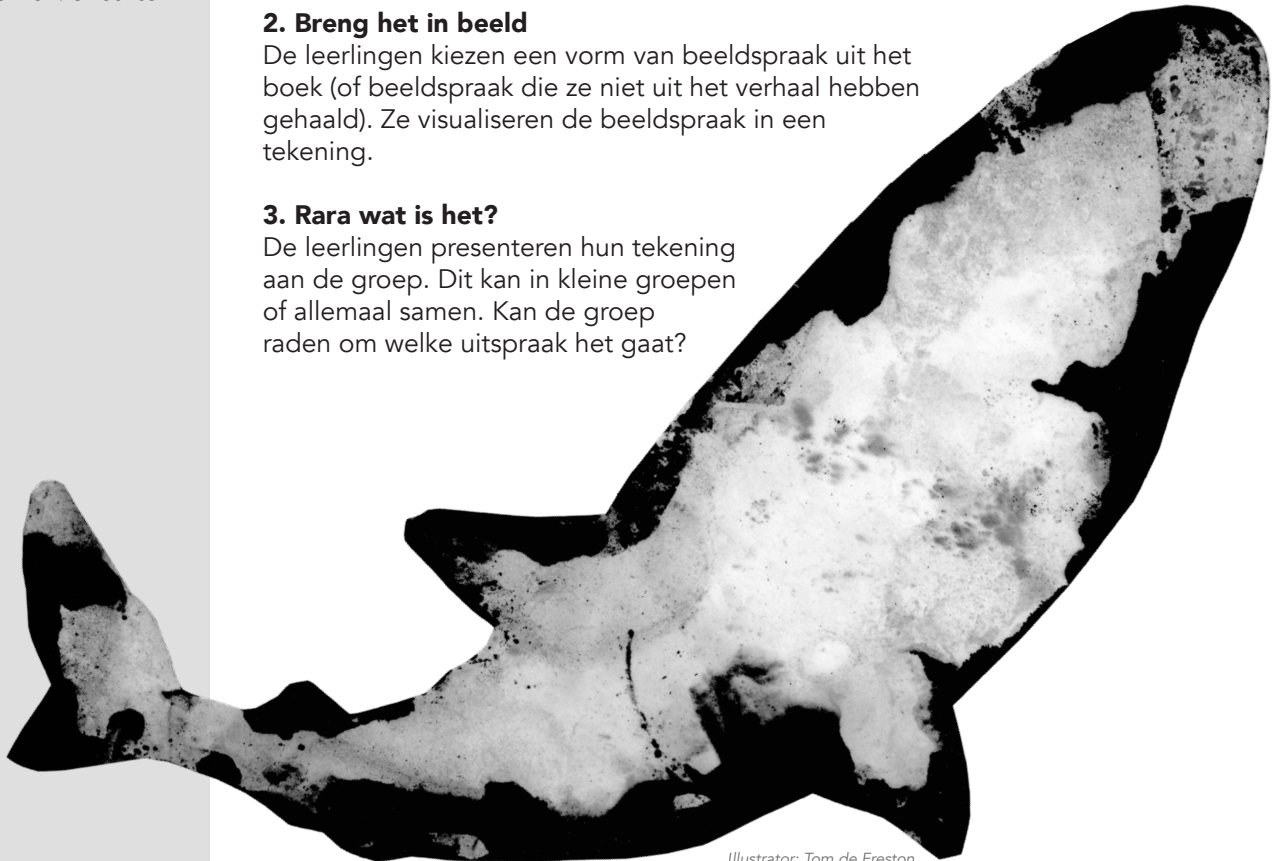
Besprek ook voorbeelden van beeldspraak die niet in het boek staan, maar de leerlingen mogelijk wel kennen. Bijvoorbeeld: 'hij is zo sterk als een beer' of 'hij voelt zich als een vis in het water'.

2. Breng het in beeld

De leerlingen kiezen een vorm van beeldspraak uit het boek (of beeldspraak die ze niet uit het verhaal hebben gehaald). Ze visualiseren de beeldspraak in een tekening.

3. Rara wat is het?

De leerlingen presenteren hun tekening aan de groep. Dit kan in kleine groepen of allemaal samen. Kan de groep raden om welke uitspraak het gaat?

LESSUGGESTIE #2

Doelen:

- De leerlingen doen onderzoek naar een dier uit hun omgeving.
- De leerlingen verzamelen informatie.
- De leerlingen houden een korte presentatie.

De activiteiten sluiten aan bij:

- Kerndoel 1:
De leerlingen leren informatie te verwerven uit gesproken taal. Ze leren tevens die informatie, mondeling of schriftelijk, gestructureerd weer te geven.
- Kerndoel 40:
De leerlingen leren in de eigen omgeving veel voorkomende planten en dieren onderscheiden en benoemen en leren hoe ze functioneren in hun leefomgeving.

Wat heb je nodig:

- toegang tot internet of boeken over dieren

Onderzoek doen – Dieren uit de buurt

1. De Groenlandse haai

De moeder van Julia doet onderzoek naar de Groenlandse haai. Laat de leerlingen vertellen hoe de moeder van Julia dit doet. Wat heb je nodig voor het doen van onderzoek, denken de leerlingen? Waarom is de moeder van Julia zo gefascineerd door haaien?

Praat verder over het belang van onderzoek doen. Waarom is het belangrijk dat we diersoorten onderzoeken? Wat kun je ervan leren? Wat is er bijvoorbeeld zo bijzonder aan de Groenlandse haai volgens Julia's moeder? Wat zouden de leerlingen doen als ze een dier zouden onderzoeken? Zouden ze hetzelfde doen als Julia's moeder, of zouden ze het anders aanpakken?

2. Bij ons in de buurt

Laat de leerlingen in groepjes onderzoek doen naar een dier dat bij jullie in de buurt voorkomt. Dit kan een klein dier zijn zoals een mier of mus, maar ook een wolf of koe. Laat de leerlingen onderzoeksvragen bedenken of doe het klassikaal. Denk aan vragen als: wat maakt het dier bijzonder? Hoe leeft hij? Waar komt hij voor? Hoe ziet het dier eruit en wat eet het dier?

3. Presenteren

De leerlingen bereiden een minipresentatie voor. Daag hen uit om zonder spiekbrieftje iets over het dier te vertellen. Ze oefenen hiermee het reproduceren van informatie die ze vlak daarvoor hebben gelezen.

Laat de leerlingen eventueel ook hun eigen gele boekje over dieren maken. Daarin kunnen ze alle feitjes zetten die ze tijdens hun onderzoek ontdekt hebben.

Illustrator: Tom de Freston